720

PHEGEA

driemaandelijks tijdschrift van de

VLAAMSE VERENIGING VOOR ENTOMOLOGIE

Afgiftekantoor 2600 Berchem 1 ISSN 0771-5277

Redaktiekomitee : F. COENEN (Brussel), B. GOATER (Bushey, England), Dr. K. MAES (Gent), Dr. K. MARTENS (Gent), A. OLIVIER (Antwerpen), W.O. DE PRINS (Antwerpen).
Redaktieadres : W.O. DE PRINS, Diksmuidelaan 176, B-2600 Antwerpen (Belgium).

Uitgegeven met de steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Jaargang 17, nummer 2 1 april 1989

Enkele soorten Microlepidoptera nieuw voor de Belgische fauna (Lepidoptera : Opostegidae, Ochsenheimeriidae, Coleophoridae, Gelechiidae, Cochylidae, Pterophoridae)

Willy DE PRINS

Abstract. Some Microlepidoptera species new to the Belgian list (Lepidoptera : Opostegidae, Ochsenheimeriidae, Coleophoridae, Gelechiidae, Cochylidae, Pterophoridae)
Six Microlepidoptera species are mentioned here as new to the Belgian list : *Opostega auritella* (HÜBNER), *Ochsenheimeria mediopectinellus* (HAWORTH), *Coleophora zelleriella* HEINEMANN, *Gelechia senticetella* (STAUDINGER), *Phalonidia luridana* (GREGSON) and *Stenoptilia picardi* GIBEAUX.

Résumé. Quelques microlépidoptères nouveaux pour la faune belge (Lepidoptera : Opostegidae, Ochsenheimeriidae, Coleophoridae, Gelechiidae, Cochylidae, Pterophoridae)
Six espèces de microlépidoptères sont mentionnées ici pour la première fois de Belgique : *Opostega auritella* (HÜBNER), *Ochsenheimeria mediopectinellus* (HAWORTH), *Coleophora zelleriella* HEINEMANN, *Gelechia senticetella* (STAUDINGER), *Phalonidia luridana* (GREGSON) et *Stenoptilia picardi* GIBEAUX.

De Prins, W. : Diksmuidelaan 176, B-2600 Antwerpen.

De volgende zes soorten Microlepidoptera worden hier voor het eerst uit België vermeld :

Opostega auritella (HÜBNER, [1813]) (Opostegidae)

Tijdens een nachtvangst te Niel (prov. Antwerpen) ving F. COENEN een eksemplaar van *Opostega auritella* (HÜBNER, [1813]) op 24 juni 1986 in het natuurgebied «Waelenhoek». Op 10 juli 1988 ving G. DE PRINS een tweede eksemplaar in het Vlietbos te Antwerpen-Linkeroever. Deze soort komt voor van Groot-Brittannië in het westen doorheen Centraal-Europa, de Baltische staten en Klein-Azië tot Oost-Siberië in het oosten (PELHAM-CLINTON 1976). Ze werd reeds vermeld uit al onze buurlanden behalve het Groothertogdom Luxemburg. Ze ontbreekt in het noorden van Europa en het Middellandse

Zeegebied. De rups leeft in de stengel van *Caltha palustris*. Het imago vliegt in juni en juli. De soort vliegt in vochtige biotopen.

Ochsenheimeria mediopectinellus (HAWORTH, 1828) (Ochsenheimeriidae)

In een partij Microlepidoptera mij ter determinatie overhandigd door W. TROUKENS (Anderlecht) vond ik twee eksemplaren *Ochsenheimeria mediopectinellus* (HAWORTH, 1828). Het ene eksemplaar was gevangen te Molenbeek (prov. Brabant) op 20 augustus 1978, het andere te Anderlecht (prov. Brabant) op 10 juli 1977. Deze soort is vermeld uit Denemarken, Zweden, Noorwegen, Groot-Brittannië, Ierland, Nederland, Frankrijk en Zwitserland (KARSHOLT & SCHMIDT NIELSEN 1984). De rups leeft in de bloeistengel van verschillende grassoorten (STAINTON 1873).

Coleophora zelleriella HEINEMANN, 1854 (Coleophoridae)

Bij het determineren van enkele Microlepidoptera verzameld door J. HUISMAN trof H. VAN DER WOLF (Nuenen) twee mannelijke eksemplaren aan van *Coleophora zelleriella* HEINEMANN, 1854. Ze waren gevangen op 25 juli 1985 te Recht (prov. Luik). De soort komt voor in Midden- en Zuid-Europa en Iran. Onlangs werd ze ook ontdekt in Nederland (GIELIS et al. 1985) en in Denemarken (KARSHOLT et al. 1985). De rups leeft in een pistoolzak op wilg.

Gelechia senticetella (STAUDINGER, 1859) (Gelechiidae)

Tijdens een nachtvangst in het natuurgebied «Waelenhoek» te Niel (prov. Antwerpen) ving ik op 2 september een eksemplaar van *Gelechia senticetella* (STAUDINGER, 1859) (det. H. VAN DER WOLF). De rups van deze soort leeft uitsluitend op *Juniperus* en *Cypres*, planten die in het natuurgebied ontbreken. Hoogstwaarschijnlijk is het dier afkomstig van een aangeplante struik in een van de rond het gebied liggende tuintjes. De soort is tot nu toe enkel bekend uit Spanje, Zuid-Frankrijk, Italië en de Balkan (SATTLER 1960). Maar onlangs werd ze ook op enkele plaatsen in Nederland ontdekt (VAN DER WOLF in litt.). Waarschijnlijk gaat het daar net als bij ons om eksemplaren die met de voedselplant werden aangevoerd.

Phalonidia luridana (GREGSON, 1870) (Cochylidae)

Op 12 augustus 1975 ving ik in de polder te Hoboken (prov. Antwerpen) twee mannelijke eksemplaren van een Cochylidae die ik aanvankelijk als *Cochylidia implicitana* WOCKE determineerde. Een nauwkeurig onderzoek met genitaalpreparaat bracht aan het licht dat een van de eksemplaren behoorde tot *Phalonidia luridana* (GREGSON, 1870) (det. K. LARSEN). Deze soort is vermeld uit Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland, Polen, Zweden, Finland en Denemarken en ze komt waarschijnlijk in nog heel wat andere Europese landen voor (RAZOWSKI 1970). Ze is nog niet vermeld uit Nederland. Over de biologie van de soort is nog maar weinig bekend. De rups zou op *Matricaria recucita* leven (FAIRCLOUGH 1979).

Figuur 1 : *Ochsenheimeria mediopectinellus* (HAWORTH, 1828), Molenbeek (Brabant), 20.VIII.1978, W. TROUKENS leg. (4x ware grootte).

Figuur 2 : *Gelechia senticetella* (STAUDINGER, 1859), Niel (Antwerpen), 2.IX. 1988, W.O. DE PRINS leg. (4x ware grootte).

Stenoptilia picardi GIBEAUX, 1986 (Pterophoridae)

Op 3 juni 1979 ving ik een *Stenoptilia*-eksemplaar te Chantemelle (prov. Luxemburg). Het dier werd aanvankelijk door C. GIELIS (Lexmond) en L. DE RIDDER (Ekeren) gedetermineerd als *Stenoptilia bipunctidactyla* (SCOPOLI, 1763) maar later herkende C. GIBEAUX (Avon) er de door hem beschreven soort *Stenoptilia picardi* GIBEAUX, 1986 in. Tot nu toe was deze soort alleen bekend uit Frankrijk, waar ze wijd verspreid is. Haar biologie is onbekend maar zou volgens een oud etiket onder een eksemplaar gevangen door P. CHRÉTIEN te maken hebben met *Scabiosoa arvensis* (zie GIBEAUX 1986).

Dankwoord

Met dank aan de heren F. COENEN (Brussel), C. GIBEAUX (F., Avon), C. GIELIS (NL., Lexmond), K. LARSEN (DK., Søborg), L. DE RIDDER (Ekeren), A. DE TURCK (Brussel) en H. VAN DER WOLF (NL., Nuenen) voor het ter beschikking stellen van materiaal en de hulp bij het determineren ervan.

Bibliografie

Fairclough, R., in Emmet, A.M. (ed.), 1979. *A field guide to the smaller British Lepidoptera*. The British Entomological & Natural History Society, London, p. 1-271.

Gibeaux, C., 1986. Révision de quelques types; *S. elkefi* Arenberger; description de taxa nouveaux dans le groupe *bipunctidactyla* (Lepidoptera Pterophoridae). - *Alexanor* **14** : 323-335.

Gielis, C. et al., 1985. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland, voornamelijk in 1982 en 1983 (Lepidoptera). - *Ent.Ber.,Amst.* **45** : 89-104.

Karsholt, O. & Schmidt Nielsen, E., 1984. A taxonomic review of the stem moths, *Ochsenheimeria* Hübner, of northern Europe (Lepidoptera : Ochsenheimeriidae). - *Ent.scand.* **15** : 233-247.

Figuur 3 : *Stenoptilia picardi* GIBEAUX, 1986, Chantemelle (Luxemburg), 3.VI.1979, W.O. DE PRINS leg. (4x ware grootte).

Karsholt, O. et al., 1985. Katalog over de danske sommerfugle. - *Ent.Meddr* **52** : 1-163.

Pelham-Clinton, E.C., in Heath, J. et al., 1976. *The moths and butterflies of Great Britain and Ireland.* Vol. 1 Micropterigidae - Heliozelidae. Blackwell Scientific Publications Ltd., Oxford, 343 p.

Razowski, J., in Amsel, H.G., Gregor, F., & Reisser, H., 1970. *Microlepidoptera Palaearctica*, vol. 3 Cochylidae. Verlag Georg Fromme & Co, Wien, Textband p. I-XIV, 1-528, Tafelband pl. 1-161.

Sattler, K., 1960. Generische Gruppierung der europäischen Arten der Sammelgattung *Gelechia* (Lepidoptera, Gelechiidae). - *Dt.ent.Z., N.F.* **7** : 10-118.

Stainton, H.T., 1873. *The Natural History of the Tineina.* Vol. XIII. John Van Voorst, London, I-VIII, 1-378, pl. 1-8.